

FÖRLORAD ROND

DE SISTA månadernas dominerande tilldragelse på det storpolitiska fältet har varit underhandlingarna i Genève rörande Indokina, i senare delen av juli avslutade med ett stillestånd mellan de stridande parterna.

Stilleståndet innebär som bekant, att den viktigaste av de tre indokinesiska statsbildningarna, Vietnam, liksom tidigare Korea klyves längs en godtyckligt vald breddgrad. Den norra, något större och folkrikare halvan, med de stora städerna Hanoi och Hai-phong, vilka vid vapenvilans avslutande alltjämt befinna sig i fransk hand, tillfaller kommunisterna (Vietminh), medan den södra och mindre hälften åtminstone t. v. stannar i den lagliga regeringens händer. Däremot förbinda sig kommunisterna att utrymma de bägge andra staterna, Laos och Kambodja, med undantag av ett mindre område i den förstnämndas norra del. Inom hela Vietnam förutsättas allmänna val äga rum inom ungefär två år.

Uppgörelsen har inom det röda blockets länder hälsats med jubel, i Förenta Staterna med känslor varierande från bitterhet till resignation, i Europa och särskilt i Frankrike med befrielse. Den nye regeringschefen Mendès-France (jfr detta häfte s. 366 ff.) har alldeles otvivelaktigt just tack vare denna uppgörelse för en tid uppnått en ställning i franskt medvetande som ingen annan politisk personlighet sedan de Gaulle i befrielsens första dagar. En jämförelse med Neville Chamberlain veckorna närmast efter München ligger onekligen mycket nära till hands.

Det råder intet tvivel, att de ryska och amerikanska reaktionerna äro långt mera verklighetsbetonade än de franska. Vad som här inträffat, är en stor seger för kommunismen och ett motsvarande bakslag för det fria Västerlandet i allmänhet och för Frankrike i synnerhet. Ett med stora insatser av fransk levande kraft och amerikanska materiella resurser fört krig har slutat med ett ganska fullständigt nederlag. Mer än halva Vietnam har gått förlorat; de betydande, ej minst katolska folkgrupper där, som satt sin lit till Frankrike, ha utan vidare uppoffrats. Den stora kommunistiska framgången och dess troliga psykologiska verkningar

öppna allvarliga möjligheter för att val i hela Vietnam — om de verkligen en gång komma till stånd, varom ingen nu torde kunna sia — skola sluta med en kommunistisk seger, som skulle överlämna hela det olyckliga landet åt de röda och innebära en mycket allvarlig motgång på det psykologiska planet för den fria världen. Laos' och Cambodjas framtid ter sig under det kommunistiska trycket minst sagt oviss. De kommunistiska rebellerna i Malacka och i Burma ha fått en stor dos uppmuntran och ökade möjligheter till direkt understöd. Siam har kommit in i den direkta farozonen, Indonesiens och Indiens redan förut osäkra hållning torde inte påverkas gynnsamt av denna konkreta lektion i Västerens oförmåga att skydda dem, som anförtrott sitt öde i dess händer.

Även inom andra delar av världen än Sydasien råder det väl intet tvivel om att kolonialmakternas — inte endast Frankrikes — prestige lidit en ny knäck till de många föregående. Tecknen tyda redan på en fortsatt fransk reträtt, denna gång i Nordafrika. England torde i sina afrikanska och västindiska kolonier likaledes få känna på följderna av den ytterligare nedgången i Europas anseende för kraft och beslutsamhet.

Trots detta kan det givetvis sägas, att tillfredsställelsen i Paris — och, om också i lägre grad, i London — över den indokinesiska uppgörelsen inte enbart är ett nytt exempel till de många föregående på nutida västeuropeisk opinions hart när obegränsade förmåga att svälja vilka motgångar som helst, när de blott kunna framställas såsom fredliga lösningar på konflikter, vilka eljest hotat övergå i allmänt krig. Det är alldeles riktigt, att uppgörelsen i Genève förmodligen var den bästa, som numera stod att få; det är också tänkbart, att den undanröjde en överhängande risk för en direkt katastrof för den franska armén i Tonking. Men när man konstaterar detta sakernas läge, får man ej glömma de omständigheter, som skapat det: Frankrike har å ena sidan aldrig bekvämat sig till att i tid och i tillräcklig utsträckning ge åt Vietnam den fria ställning, som skulle skapat förutsättningar för uppställandet av en tillräckligt stor och slagkraftig nationell vietnamesisk armé mot de röda, och å den andra aldrig velat sätta in franska värnpliktiga i detta kolonialkrig utan fört det med otillräckliga styrkor av yrkesmilitärer, främlingslegionärer och kolonialtrupper. Den halvhjärtade insatsen har i längden visat sig vara för liten till att lösa uppgiften men stor nog för att sätta Frankrikes militära prestige på spel. Därtill ha, av åtskilligt att döma, kommit felbedömningar av lägets möjligheter och risker

och i det längsta en idag hart när obegriplig optimism, som efter de senaste månadernas svåra bakslag förbytts i nattsvart pessimism. Av verklig seg beslutsamhet att med alla krafter värja det imperium, som man ändå inte ville frivilligt avveckla, har det syntts ganska litet.

Betänkligare än de direkta skadeverkningarna av det nu timade äro emellertid på lång sikt måhända de sprickor, som visat sig i den stora alliansen mellan de tre västliga huvudmakterna. Det kan förvisso sägas, att den amerikanska Fjärran-Östern-politiken under de sista månaderna visat åtskillig oklarhet och osäkerhet liksom att det rått mycken diskrepans mellan de skarpa yttranden mot det röda Kina och dess skyddslingar, som fällts av statssekreteraren Dulles och i än högre grad av vissa senatskoryféer, och den klara obenägenhet till militär handling i Indokina, som i avgörandets stund kom till synes i Washington. Men trots detta kan det väl knappast råda något tvivel om att den amerikanska synen på den nuvarande Pekingregimens skaplynne och syften är vida mera verklighetsbetonad än de ljusa förhoppningar, som man så gärna vill göra sig i London och i Paris; det brutala nedskjutandet av ett brittiskt trafikplan utanför Hainan omedelbart efter stilleståndet är ett nytt bevis härför. Framför allt är emellertid Västeuropas — även Englands — fullständiga beroende av Förenta Staternas bistånd för att trygga sin egen tillvaro så uppenbart, att man blott med djupaste bekymmer kan följa de allt talrikare yttringarna av antiamerikanska tänkesätt och stämningar långt utanför socialdemokratins vänsterflygel. Den röda splittringstaktiken har i denna omgång varit oroväckande framgångsrik. Fortsättningen av spelet om det röda Kinas internationella ställning kommer av mycket att döma att skänka den nya goda tillfällen, om inte en tillnyktring sätter in på västeuropeiskt håll och ett större mått av politisk takt i umgänget med bundsförvanterna kommer till användning på amerikanskt.

Ett viktigt men alltjämt synnerligen svårbedömbart problem blir nu, i vad mån det skall visa sig möjligt för västmakterna att skapa en betryggande säkerhetsorganisation för vad som alltjämt finns kvar att rädda av Bortre Indien. Att Nehrus politiska idiosynkrasier och den hänsyn, som man i London anser sig böra visa dem, därvidlag liksom tidigare komma att spela en hämmande och försvärande roll, är blott alltför troligt.

Ännu viktigare är emellertid frågan om Europaarmén och Tysklands återupprustning. Den franska regeringen har ställt i utsikt

Förlorad rond

ett avgörande före utgången av augusti. Tiden hastar onekligen, ty det är allt tydligare, att svårigheterna växa för Adenauer att i dagens Västtyskland tygla det växande självförtroendet, den stegrade nationalismen och det naturliga missnöjet med den franska förhållningstaktiken. En fortsatt fransk oeffterrättlighet i detta västerländska ödesspörsmål — den må sedan visa sig i det fortsatta uppskovets eller i avslagets form — komme att ställa amerikansk och engelsk statskonst på mycket svåra prov. Det skulle då gälla att snabbt finna en form för det nödvändiga tyska militära bidraget, som ej dreve Frankrike ur den västerländska alliansen. Den stegrade oppositionen i England mot den tyska upp- rustningen gör förvisso inte saken lättare.

Västerlandet har emellertid på sista tiden att anteckna även ett positivt inslag i skeendet. Uppgårelsen mellan England och Egypten om Suez frigör betydande brittiska stridskrafter, undanröjer en besvärlig psykologisk belastning och öppnar äntligen utsikter till en lösning av Mellersta Österns försvarsproblem i anslutning till den redan etablerade samverkan mellan Turkiet och Pakistan, vartill även Iran synes tendera att ansluta sig. Det bör emellertid ej förbises, att Englands uppgivande av Suez, liksom alla dylika europeiska reträtter, även har en klart negativ sida. Den stimulerar nationalism och antiengelska stämningar och självständighetsförhoppningar på en rad andra ställen. Gibraltar, Malta, Cypern, Kenya, Väst-Indien — listan kan göras rätt lång över punkter på kartan, där en dylik kedjereaktion kan befaras. Och den i amerikansk opinion gärna luftade tron, att en nykläckt självständig exotisk bundsförvant alltid skulle vara att föredraga framför en europeisk koloni av hävdvunnen typ, håller långtifrån alltid streck. Alltför många av dessa nya statsbildningar ha redan hunnit visa en inre bräcklighet och en osäkerhet i den utrikespolitiska kursen, som högeligen underlättat spelet för Peking och Moskva.
